

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremočnim so naročnina znižana, ako se oglase pri urednistvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Našim kmetovalcem.

(Goror gosp. dr. Lavrič-a pri besedi dornberske čitalnice 30. jun. 1872.)

Slovenci in Slovenke!

Slovesno in srčno Vas pozdravljam ter izrekam svoje veselje, da ste spet prišli častit majko Slavo tu na kmetih. Videti je, da bo to kmalo občna navada pri nas Slovencih, kaz dokazuje veliki napredek in neizmeren razloček med sadajnimi in poprejšimi časi.

Zdaj je malo Slovencev, ki se ne zavedajo svoje narodnosti, in ta zavednost je rodila mnogo čitalnic po naših deželah: na Goriškem jih je 16 kmetakih, in čuditi se je, da se bolj berejo kmetje časnike in knjige.

Občudovati pa moramo vendar lenaše fantje, kedar jih slišimo po notah lepo pevati v čveterospevu, ali kedar stopijo na oder z Slovenkami vred deklamovaje ali predstavljaje gledališne igre. Tega nij pri naših sosedi, ne pri Italijanih, ne pri Nemcih, in s tem se kaj posebno odlikuje naš kmetijski stan. H krati začenjajo napredovati nasi veliki in majhni posestniki v poljedelstvu, in izrekoma častitam Vam vrlim Dornberčanom.

Poprej se nij davno, nij bilo o tem ne duha ne sluha. Starejši izmed nas se dobro spominjamo, da so bili pred letom 1848 kmetje skoro po vsi Evropi in tudi pri nas podložni grajšakom. Ti nijso marali za omiko in napredek kmetov, temveč ovirali so mu na vseh straneh, češ, da bodo toliko raji robotovali in vbogali kmetje, kolikor bolj so neumni.

Se veliko huji se je kmetom godilo v poprejšnjih stoletjih do 9. stoletja nazaj. Kmetijski stan je bil sužen, brez pravic, neveden, surov, in vrh tega so ga zaničevali njegovi gospodarji ali prav za prav lastniki in drugi stanovi tako, da so kmetje prežalostno se imenovali reveže, in svojo mu stanu so dajali, da je revni stan.

Ne mislite pa možje, da je bilo vedno tako na svetu. V starodavnih časih skozi veliko stolet pred kristjansko dobo so živeli svobodni, če tudi paganski narodi po Evropi, kateri so jako čislali stan poljedelstva. Tako Starorimljani in Starogrki, Slovani.

Slavnoznaní Grki in Rimljani so bili v začetku svoje zgodovine skoro le poljedelci, in spoštovali so kmetov nje tako, da si nijso mogli drugače misliti, ko da so sami bogovi človestvo podučevali v obdelovanji zemlje. Vernivali so namreč, da je dobrotljiva boginja Ceres po zemlji hodila, podučevaje ljudi, kako imajo orati, sejati, saditi t. t. d. Ljudje so ji hvaležnega srca narejali svetišča, in vsako leto v dar prinašali prve pridelke.

Pri Rimljanih so tudi slavni možje prvega stoletja sami obdelovali svoja posestva, in ko so v starem Rimu Cincinatu vrlega moža izvolili poglavarja te imenitne republike, (rimske dežele konsula in diktatorja), in so mu po možeh to vest poslali, kaj mislite, kje so ga obojekrat našli? — Pri oranji.

Rimski pesnik Virgil je cló vse kmetijska opravila in poduk o poljedelstvu zložil v krasne verze, in te pesni imenovane Georgikon, je poslovenil prav marljivi gospod. Vsaka čitalnica bi morala imeti to lepo delo.

Naši prededje Stareslovani so kaj ljubili in cenili poljedelstvo. Tudi oni si nijso mogli drugače misliti kakor tako, da so dobili ta prekoistni poduk v poljedelstvu od nadzemeljskih bitij, od poloboginj, ktere so sicer po njihovih mislih v samotih živele, pa so večkrat stopile med ljudi, in jih podučevale v poljedelstvu in drugih koristnih rečeh; tem dobrotnicam človeštva so Slovani na jugu pravili vile. Še dan danes jih Hrvati in Srbi v svojih pesmih opevajo.

Staronemci, Germani pa so naj raji brez mest in gradov živeli po deželah in v gozdih in so ljubili poljedelstvo pa boj. Tako je bilo v predkristjansk dobi, pri Slovanih in Nemcih in nekaj časa po nji. Toda v srednjem veku posebno po 9. stoletju naprej so se časi za kmete hudo spremenili. Ti časi so bili strašno surovi in vojaški. Nastalo je ošabno, silovito plemstvo, ktero je vse zmagalo, zemlje vse se polastilo, ter kmete v suženost in pod jarm spravilo. Sužen človek pa nij ne dober človek ne dober delalec; dober človek nij, ker se sme in ne more po svojem dobrem prepričanju delati, ampak kakor mu gospodar, njegov lastnik ukazuje, dober delalec tudi nij, ker se mora potiti in delati le za gospodarja a malo ali nič za se. Kmetje so zato postajali zmirom bolj nemarni, nevedni, surovi, in vsled

tega zmirom bolj revni. Nasledki so bili: pa grozni, kajti v teh hudih časih so, kakor beremo, prav pogostoma nastajale morilne lakoti in bolezní.

Čuditi se je zares tem vitezem, ki so se hvalili dobre kristjane pa so tako ravnali. Po nauku kristjanskem smo vsi enaki, vsi bratje in sestre; bi bili toraj morali suženost, odstraniti, kjerkoli bi jo bili oni našli, pa vpeljali so jo po Evropi. Vzroki so razni, tudi je menda večini te žlahtne gospode bilo kristjanstvo čislano kakor dandanes §. 19. državno osnovnih postav, one postave na papirju.

To žalostno stanje je trajalo mnogo, mnogo stoletij, pri nas do cesarja Jožefa II, ki je caroval od leta 1770—1790. Ta cesar nij mogel nobene suženosti trpeti, tedaj je prvi zljajal jarem, odpravil pol suženosti in kmetje so bili od silimal le podložni grajščinam, več storiti mu nij bilo m goče. Vendar je po drugem načinu posebno počastil kmetijstvo: ko je nekega dne na Moravskem popotoval, vidi enega kmeta z lepimi konji orati, stopi iz kočije, se pogovarja z njim, naposled prime drvejo in začne sam orati. Kmet se je kaj začudil cesarju, in se vesel zahvalil za tako čast. Od tega časa naprej se je zmirom boljše godilo kmetom, dokler so vendar enkrat leta 1848 zopet postali svobodni lastniki svoje zemlje.

Zdaj pa, v današnjih časih, ima stan poljedelcev velik in poseben poklic. Ljudij je namreč po Evropi vedno več in več, in tvornice (fabrike) se zmirom bolj množijo, zatoraj je treba vedno več živčev in za tvornice več surovin. Svet tirja tedaj od kmetijstva, da mnogo več in tudi kaj boljšega prideluje.

Boginje Cerere pa nij, slovenskih Vil tudi ne, da bi ljudi zopet, in tem časom primerno podučevale. Vprašamo, kdo bo tedaj kmetom pomagal?

Možje! V prvi vrsti si morajo, kakor vsi drugi, tudi kmetje sami pomagati. Znan pregovor pravi, pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal. Tudi vemo, da se ne more nihče na mesto nas, in za nas učiti, ali da bi hotel kdo drugi za kmeta delati. Vemo dalje, da človek le toliko velja, kolikor je sam storil. Vrh vsega je naš kmetijski stan zdaj svoboden, je svoj.

Svoboda pa obstoji prav v tem, da človek sam skrbi, sam dela, ona je pametna samo-

LISTEK.

V NAŠIH HRIBIH.

Spisal M. R.

Potovanje je navadno lepa in tudi priljubljena stvar, ne tako potopisje; in po vsej pravici, kajti greši se v tem pri nas ne malo. A čemu bi samega sebe tožil; grešil bom še enkrat in po tem nikedar več. Samo danes me še oprosti, potrpežljivi čitatelj, po tem pa zabavljaj, kakor ti je drago.

Bilo je jeseni, in tedaj ima potovalni duh neizmerno moč do človeških nog. Občenočil je tudi mene in še štirinajst takih junakov, da smo jo nabudli v naše hribe. Kde so ti hribje? Ne daleč; prav blizu Gorice, nad Solkanom se začnajo in lepa cesta, ki se vije ne poleg Soče, ampak nad njo po čudni in skoro goli strmini, nas pelje naravnost v nje, to je v trnovski gozd. Trnovski gozd in njegovo hribovje, ki se pred njim in za njim mogočno razteza, to so naši hribi, in ponosno lahko rečem, da če si bil kedaj na Goriškem, pa nijsi bil na največem vr-

hu naših hribov, na Mrzovci, si več grešil in več opustil, nego oni, ki je šel v Rim, pa nij papeža videl. Tedaj hajdi na Mrzovec!

Trnovske gospodinjje so se baš vračale s polja, da bi sebi in svojim možem, ki so se ves božji dan v gozdu okoli trblega štora trudili, večerjo napravile, ko jo mi v mladostnem oguji in s storbico na hrbtu po sredi Trnovskega mahamo. Trnovski gozdnarji so kar zijali, zagledali toliko turistov, a mi ne brineči se za goriške „Brlinovec“ smo drli le dalje, kajti namenjeni smo bili v sredi gozda „pri Nemcih“ prinočevati, da bomo bliže našega velkana Mrzovca; in do tja smo imeli še dobro uro. In kaj je pač lepšega, kakor v mraku potovati med lepo vzrastlim gozdom, med ravno jelo in visoko bukvo in to še v veseli družbi, kakor je bila naša? Nij to najlepša poezija, ko nihče drugi ne moti ponočnega mira, nego lepo ubrano petje veselih fantov, ali njih veselo vriskanje? In kaj drugega more glasneje govoriti človeškemu srcu, nego gozdna samota?

Temna noč je pokrivala čez in čez trnovski gozd, ko dospemo do „Nemcev.“ V uljudni Winklerjevi krčmi smo našli dobro kapljico in jedi, ktere se le morejo v samotnih krajih dobiti. Za posteljo nam je rabilo dobro seno. Ali je bilo seno krivo, ali premajhna utrujenost, ali kaj

drugega, da marsikdo nij mogel zaspati; kdo ve? Tudi jaz nijsem stisnil očij — kar pa čestite čitatelje menda presneto malo briga in sem se raje razgovarjal s hlapcem, ki je imel čuvati, da ne prespimo prave ure.

Nekedaj so bili tukaj — tako je pravil uže priletel mož sami Nemci. Ker je tukaj delalcev pomanjkavalo, je je poklicala Marija Terzija (vse se je takrat godilo), da bi za mesto drva pripravljali. Ostali so potem tukaj in se tudi udomačili; tako da zdaj nij sluha niti duha nekdanjih Nemcev, razen imen, ktera se tukaj še nahajajo, kakor: Winkl r, Strosser in druga.

No, vsaj tukaj, sem si mislil, smo pridobili mi Slovenci nekoliko ljudij, kar smo jih drugol pregeč izgubili.

Oči so se mi uže nekoliko zapirale, ko se pod nami kažipot okašlja in vstati je bilo treba.

Hoja na Mrzovec nij bila baš toliko prijetna, ker to nij bila pot, nego slabše, kakor najslabša steza. Noben nij besedice črnil, le kažipot, kteri je bakljo nosil, je sam saboj godrnjal, kajti ali smo mu hodili prehitro ali prepolagoma. Njemu pa moram dati najboljšo spričevalo, kajti vedel je za vsak korak.

Zora je bila baš napočila, ko smo uže stali na vrhu Mrzovca. Ne nosi zastoj tega imena;

delatnost človeka, oziroma ljudstva. Pri vsem tem morajo mu, ker vse reči, na pomoč skočiti vsi drugi stanovi, torej dežela in carstvo. In zares se snujejo po deželah kmetijske šole in minister poljedelstva jih podpira. Naši goriški šoli je že dal nekaj, in obljubil je, kakor slišimo, 30-40.000 gld, da se nakupi kako dobro posestvo za poskušnje in vzgled. Iz te šole izhaja novi predlog, naj se napravijo vinorejska društva po deželi, in nekaj občin se je zares že zedinilo. Viditi je torej, da se vse najbolje obrača za kmetovalca, za majhne in velike posestnike, da bi se le sami čvrsto lotili napredovanja.

Pa zakaj nek sem vse to govoril, saj nisem ne poljedelec ne posestnik.

Slovenski možje! Poslušajte Vaš som in si v nekoliko čast štejem, da imam zastopati naš kmetijski stan. Zato raj bom povsod in vselej, z besedo in z dejanjem podpiral in častil slovenski kmetijski stan, kateri je vsem nam redilni stan, ki je v poprejšnjih stoletjih toliko trpel, a vendar je prav on nam Slovincem ohranil narodnost, jezik, in naš slovanski značaj. Ker je na to ohranil, mu je zdaj druga velika dolžnost.

Naš narod se začneja povzdigati, toda večina gospode ga je popustila; oni hočejo biti Italijski ali Nemci; le manjšina gospode dela prav čvrsto za njegov prid. Ali sama ne more mnogo storiti, če nijma za sabo rekel bi, velike armade. Ti pomagati pa ji morejo biti posebno kmetje. Zato raj naj se sploh omikujejo, naj napredujejo zlasti v poljedelstvu, da obogatijo, da postavejo čast in stebor slovenskemu narodu.

Bog živi tedaj slovenski kmetijski stan!

D O P I S I.

V Gorici 3. julija. Dolgo so goriški, tržaški in tudi drugi časniki ugibali, kdo bode ces. namestnik v Trstu. Cela vrsta več in manj veljavnih mož je prišla po tem načinu v pretres in vlada je imela lepo priliko pozvediti, kako se o tem ali unem sodi. Kandidatov je bilo v resnici preveč — a sposobnih premalo. Zato je menda vlada z imenovanjem tako dolgo odlašala, da se je celo časopisje ugibanja naveličalo in da je vprašanje zaradi tržaškega namestnika popolnoma zaspalo. A ko se je naj manj na to mislilo, — objavila je „Wiener Zeitung“ in za njo tržaški „Osservatore“ imenovanje ne samo tržaškega namestnika, ampak tudi novega deželnega predsednika za Kranjsko. Baron Ceschi a Santa Croce, dozdaj dežel. predsednik v Celovcu, je imenovan za Primorsko in grof Auersperg, ki je dosihmal na Kranjskem glavaril, bo tam za naprej predsedoval.

Ali moremo Slovenci s tema gospodoma zadovoljni biti? Kaj še! A kaj nam pomaga pritrditi ali upirati se; tukaj sta in zdaj ju moramo spoznati, za kar ja je vlada postavila. — Baron Ceschi je bil pred odstopom Beneškega delegat v Padovi. Leta 1866 je premenil milo italijansko podnebje s sosodnim in sorodnim Trentom, kjer je bil politički polušef, dokler se ni premestil kot cel. deželni šef na Koroško. Časopisje se je do zdaj malo ali nič z njim pečalo in zato tudi ne vemo nič gotovega o njegovih zmoglostih in dosedanjih zaslugah. „N. Fr. Presse“ graja v večerašnji številki njegovo imenovanje, češ, da je bil voljno orodje Hohenwartovo in da nijma še

nobene zasluge za izvršitev temeljnih postav. Od italijanske strani se nam poudarja, da je burokrat in klerikalec; nam Slovincem sopet ne more biti po vesti, ker sodimo, da mu morajo biti naše razmere in potrebe malo znane in da se bo kot tujec tudi malo za nje briga! in tako so skoro vse stranke nezadovoljne. Pa kaj zato, da so le gospodje ministri zadovoljni in da je gospodu baronu samemu vstreženo, potem že pojde vse, kakor bo moglo!

Oficijozna nemška Tržačanka in za njo drugi listi so o svojem času toliko povdarjali, da če biti za namestnika v Trstu mož posebnih zmoglosti, strokovnjak v narodnem gospodarstvu, kajmu so pred vsem trgovske in mornarske zasluge dobro znane, in zdaj pošljejo moža, katerega glavni talent je menda plemstvo, (brez kojega skoro ni misliti višjega političkega uradnika v Avstriji) in ki se je, kolikor nam znano, v dosedanjih poslih, posebno na Beneškem veliko pečal s policijo, a le prav malo z mornarstvom in trgovstvom. Sploh uče dosedanje skušnje, da imajo uradniki, kateri so poprej ves čas v prav posebnih okoliščinah poslovali na Beneškem, malo razuma za naše razmere in potrebe in da se tudi naše ljudstvo prav težko in nerado z njimi sprijazni.

Z Auerspergom, katerega imenovanje tako navdušeno pozdravljajo vsi ustavaški listi, se bo na Kranjskem gotovo ponovila doba na zid pritiskanja zavedenega naroda, katero pritiskanje je bilo za Wurzbachom nekoliko prenehalo. Naj se! Sila bo dremljivoči narod brže prebujala, nego mlačno zanemarjenje. Dosedanjega dežel. predsednika kranjskega pl. Wurzbach-a je cesarska milost v priznanje njegovih posebnih zaslug povzdignila v baronski stan; dosedanjemu volji tržaškega namestništva, dvornemu svetovalcu vitezu Jenny-ju je pa podelila komturski križec Frane-Jožefovega reda. Tako je dobil vsak nekaj v tolažbo, da se ne bosta cmenčila pri odstopu.

Iz Gorice 3. julija. (Izv. dop.) Gorica hoče po vsej sili sloveti. Kakor znano, šteje zdaj že štiri politične in več znanstvenih časnikov, kateri se vsak po svoje trudijo in poganjajo za povzdigo Gorice in Goriškega. Zraven tega prinašajo tudi tržaški, štajersko- in kranjsko-slovenski listi prav pogostoma dopise iz Goriškega. Pa vseto še nij zadosti! v novejšem času se polnijo tudi predali dunajskih listov s poročili iz našega mesta in iz Goriškega sploh. Istina, da se nam nehoté misel vriva: Gorica hoče po sili sloveti. Tola gledé vesti, ki se po dunajskih listih (razun „Vaterlanda“) iz Gorice raznašajo, imajo naši domačini presneto malo zasluge, marveč so si vzeli tuji kulturnosoci dotične predale v najem, da perejo v njih goriško vmazano perilo, ali da je prav za prav še bolj mažejo.

Naj bolj smešen izmed teh perilcev je nek možicelj, kateri je letos februarja meseca v prvič v Gorico prišel realkino mladino z nemško kulturo lizati in ki je še težko prekoračil meje solkanske in standreške občine, pa že tako določno in obsirno poroča velikonemški „Deutsche Zeitung“, kakor bi bil že mesto in mestjane, deželo in deželane do drobna preiskal in se z v se mi mestnimi in deželnimi razmerami tako natančno seznanil, kolikor treba vsakemu zanesljivemu poročevalcu. „Soča“ je dvakrat o njegovih poročilih prav zanimive vesti objavila: Kako je namreč

poročal, da menimo in po svetu trobimo, ka se na Goriškem naj boljša slovenščina govori, kar je privabilo nekega ruskega profesorja, da bi se naučil pri nas plem. nitega tega narečja *) in kako je potem velikonemškemu svetu javil, da je naš prevzvišni knezo — nadškof glavna podpora slovanstva na Goriškem. V zadnjem času se je g. dopisun K..... mnogo pečal s tukajšnjimi mestnimi homatijami, obiralši zdaj svoje rojake, katerim je ljubše v svetem miru pivo piti nego razdražle delati v tujem, gostoljubnem taloru, zdaj okrajnega glavarja zaradi bedastega obnašanja pri mestnih volitvah, zdaj političnega kameleona d. ra Pajer-ja itd. Slovenci „dieses halh-civilisirte Volklein im Taschenformate“ smo mu prav posebno na potu; nij ga dopisa, da ne bi tudi nama par ljubeznivih vrstic posvetil in tako javno zabilježil značaj in veljavnost velikonemškega liberalizma, kateri vse sovraži, vse grdi, kar nij nemškega, kateri do zvezd povzdiga svojo narodnost, a mori plemenite narodne čute, kedarkoli se pri drugih narodih budé.

Poročila v „Deutsche Zeitung“ so se že omerim Nemcem samim pristudila, kakor kaže dopis iz Gorice v večerašnji N. F. Pr., v katerem pravi nek pošten, tukaj bivajoč nemec med drugim, da je Slovincem zadosti na Goriškem in da jim tedaj nij treba pri drugih varstva iskati. — Dopisun K., je, kakor že omenjeno, suplent na tukajšnji realki. S kakošno ljubeznijo mora slovenski mladino podučevati in koliko ljubezni mora imeti slovenska mladina do njega, si vsak lahko misli, kdor ve, kaj je strast in kaj sočutje.

Nek drugi dipisnik v „Triester Zeitung“ je staknil zanimivo vest, da so se pri zadnjih mestnih volitvah Italianissimi združili s tukajšnjimi Čeho-Slovinci!

Čudno! do zdaj smo slišali razvrščati Slovence v prake, doprvice, v mlade in stare, in na Goriškem k večem še v Sočane, a o „Čeho Slovincih“, nijma še niklar nič slišati, kakor nam nij sploh znano, da bi se bila ktera si bodi slovenska stranka kedaj bratila z Italianissimi. Več očij več vidi in tako je že mogoče, da je najdel bistroski g. dopisnik Triesterce se kako novo bažo Slovincem v Gorici, kateri skrivaj delajo z Italianissimi morda za pauslovansko — romansko idejo. Da je triesterčin poročevalec s policijo v nekaki zvezi, to smo že večkrat sumili; nij čudno tedaj, da je tako skrivno zvezo in zaroto zasnil!

Kto izmed Sočnih bralcev se ne spominja še tistega nemškega profesorja, katerega je nekdo lani v Soči dopisovaje razmere goriškega gimnazija tako čedno naslikal: profesorja Ku....., kojega veliko spremljata dva kodrasta muftija? Istemu gospodu se je te dni nekaj sicer človeškega, a zio nevšečnega pripetilo. Neka birša natakarcica, s katero je bil nekda toliko časa v preprijazni dotiki, dokler se je nij naveličal, ga je razžaljena v gostilni pri Ogrski kroni napadla, s preljubeznjivimi naslavi obsula, s „precar-tanimi“ rokami razčesala in se sončn kom tako občutljivo oganjen žarkov svoje ljubani branila, da se je sočnik na njegovi glavi na kose razdrobil. Krčmar, vidši ta raus in kaus, je na ta način poljubkanega profesorja v stransko sobo pahnil, ljubozumni graciji pa ne prav rahlo in viteško na ulico pomagal, kjer je še precej dolgo

*) Kako se je g. K. spekul, ko je prišel malo danj potem z ruskim profesorjem skupaj, o tem smo tudi že poročali. Ured.

mrzel je, kakor led. Po Gorici mi je bilo golokremu vroče; gori sem se v zimski suknji resel. Naše prvo delo je bilo tudi, da smo si velikanski ogenj zapalili; z drvi nam pač nij bilo treba varčnim biti, ker smo bili od vseh strani z njimi obdani. Truplo smo si z ognjem ogreli, dušo pa s pošteno kapljico domačega vina privzeli. Dan je bil tak, kakor ribje oko, razgled veličasten, užitek neizmiren.

Da bi ti pa jaz natančen razgled podal, tega ne pričakuj. Prvič sem tmoglav in popisujem, kar je meni ljubo, in drugič ti ne maram popisati, ker bi se po tem lahko hvalil, da si bil uže na Mrzovci, akopram nijsi niti njegovega podnožja videl.

Le to naj ti povem, da ti je razgled na vse štiri strani odprt. S prostim očesom lahko gledaš tržaški zaliv, kobaridski Matajur in tominski Krn.

Mogočni Triglav ti zapira še daljni razgled proti severo vzhodu, in proti vzhodu se razveseli tvoj pogled nad osivelim gradom bele Ljubljane. Bele Ljubljane pa nij videti, dejal je moj potujoči tovaruš, — „ker je črna.“ Kako je poslednje mislil, ga nijsem utogoil prašati.

Tri polne ure smo se na vrhu mudili, in da smo naposled še svoja imena v les vrezali (naprotovaje in pritrdjuvaje Horaciju, ki pravi, da le „oslov“ imena se povsod nahajajo), se samo ob sebi razume. Udarili smo jo potem po severni

strani na Lokve, in prišli smo tija, ko so se ljudje baš h nedeljski maši pripravljali. Posluževaje se popotniških svoboščin bi jo bili lahko naravnost v krčmo zavili, a božja volja je pri nas zmagala in spominjaje se osobito mliškega kamena v sv. evanđelji smo se rajše službe božje udeležili. In da bi pobožnost še bolj povišali, zložil se je iz urnejših pevcev kvartet, kar so občanje z veseljem pozdravili, nadejaje se, da bodo ti gospodje kaj posebnega zapeli. A varali so se, naši pevci so bili utrujeni in jako hripavi, in pelo se je tako, da se je bogu in svetnikom smililo.

Vaški fantje, ki so po tem po domači navedi pred cerkvijo obstali, so tudi izrekli kratko a pravično razsodbo glasečo se: „Gospodje so peli, a peli so — grdo.“ Po taki osramotitvi se nijmo upali niti očitno se pokazati; pobrali smo jo takoj v krčmo, ki je blizo cerkve. Gospodinja nam je napravila okusno kosilo, zvrnili smo nekoliko bliščečih latern viparskega vina v vedno žejni želodec in bili smo sopet dobre volje, in kar je še najbolje, našim pevcem so se grla izčistila. Vaški možje in fantje, ki so bili poleg, so popravili svoje prejšnje mnenje, rekoči, da takega petja morajo sami angeljci veseli biti; le stara ženica se je nad tem spodtikala in rekla: „Ej mladost, mladost; posvetne pesni in te trilajlale znaajo zapeti, kedar gre za božjo čast, takrat še

glasu nijmajo.“ Da, vino ima svojo moč; naj zastoj dejal neznan grški pesnik Hicildes: „Vino podira mesta in zida najmočnejše trdnjave.“ To je gotovo, da z vinom je bila pri Lokvarjih tudi naša čast rešena.

Zdaj pa moram vendar nekoliko o Lokvah povedati. Štejejo okoli tristo duš; cerkev je ravno sredi majhne okoli in okoli s trdim gozdom obrastene vasiče. Če se njih duhovnik pred cerkev postavi, g. vse ovčice lahko vidijo in slišijo. Glede na to tudi nijso imeli naši Lokvarji nikdar velikih zvonov; in če si prašal Lokvarja, koliko neki tehtajo njih zvonovi, ti je vselej poredno dejal: „Veliki ima 200 funtov, mali pa še sto ne.“ Sedaj se je menda v tem spremenilo, in Lokvarji uže tože, da jim novi zvonovi preglasno na uha bijejo.

Pravil mi je preje neki duhovnik, da so tukaj zelo poredni ljudje; jaz nijsem mogel nič takega zapaziti, marveč našel sem tukaj zdrav in naraven humor; in hudobnost se jim more še najmanje očitati, ker v svoji nevednosti so tako srečni, da si n. pr. dekleta še takh rečij niti v greh ne štejejo, kar drugod z devetim peklom strašijo. Kdor hoče ljudi poznati v naravnem, idylčnem stanu, naj le gre na Lokve.

(Konec prih.)

naševala cel slovar najdelikatnejših primkov učenemu gospodarju dveh kodrastih muftijev.

Kako bi poročal g. K. . . . v „Deutsche Zeitung“, ako bi se kaj takega zgodilo slovenskemu profesorju? in kaj bi neki pisala o tem dogodku Triesterca, koje urednik je nekda osebo na ta komično-tragični prizor opazoval?

Kakor se nam pripoveduje, je gosp. K. . . . zarad svojega izglednega obnašanja že suspendiran.

V Bukovici v gorški okolici imamo ol lanjskega leta sem tudi vožujo pošto*), ki od nekaj časa sem izdaja same slovenske listnice, poštne nakaznice, prejemnice izročilnice, in oddajnice, kar je od dotičnega poštmeštra g. Perozzi-a hvale vredno, ker je nek sam to od tržaškega poštnega vodstva zahteval. Naj bi ga tudi vsi ostali slovenski poštmeštri v tem posnemali, da stopijo tudi vsi poštmeštri po Sloveniji v kolo narodnjakov. G. Perozziju pa hvala tudi za te slovenske malenkosti in njegovo dobro voljo za narodno stvar, katero po svoji moči pospešuje, kajti mi Slovenci smo hvaležni za sleherno drobtinico, pri kateri najde slovensčina svoj jej dostojen prostor.

Kar zadeva vstanovljenje ljudske banke, bi bila za naše ljudstvo res potrebna, da bi se že naša mladina varčnosti privadila. Ali slovenski varčnosti so povsod mreže in zadrge postavljene in te mreže ali zadrge so: prepogostne krčme in prepogostni plesi na deželi posebno v gor. okolici, pri katerih vdeležti ne trpi škode le slovenska mošnja, ampak tudi javna pravnost. Nisem sicer namenil v „Soča“ celo pridigo o tem predmetu napisati, ker pravijo, da je „Soča“ prebitalna ali mrzla v očeh zadevah in bi ne hotela pravnihi pridig sprejeti a nati, česar pa jaz kot simplen und gütthüthiger „Sočan“ vendar ne verjamem. Naše slovensko ljudstvo je v obče prav delavno, ali ne zamere mi mali moj narode! ti si premalo varčen in že v mladosti se dajaš od gori omenjenih mrež in zadrge pogostoma vjeti in česar se mladi človek privadi tudi v starosti ne opusti. Pogostno plesanje žar no vino in prazna sumljivost spravljajo fante bližnjih vasi v prepire in tepeže a naposled v samotno ječo k lenemu počitku. Tam imajo čas mladenci premišljevat, koliko so škodovali sebi, svoji družini in narodnemu blagostanju ali prepozno je! Pri vseh bogatejših narodih, posebno pri Čelih vidimo, da je delavnost, s treznostjo in varčnostjo glavni temelj j hovega blagostanja.

Iz gorenje Trobula. (Izv. dop.) Pri nas je vse veselo prijazno ločtve od čepovanske občine, ker poprej smo imeli veliko težav; 16. maja smo imeli volitve v nov občinski zastop, 3. junija je bil voljen župan in dva podžupana in 23. junija smo imeli prvo sejo, ki je trajala od 1–3 ur popoldne.

Pri tej priliki omenjam, da razvun g. vikarja v naši občini nikdo ne razumi laskega in nemškega; naj si to zapomnijo gospojke kajti, prisiljeni bodemo jim dopise nazaj pošiljati, če ne bodo slovenski, ker nikdo njima pravice tirjati od nas, da bi jih hodili tolmačiti v Čepovan, ali da bi se z njim spet združili. Kar je cesar razvezal, naj vladniki samovlastno ne vežejo! Mi hočemo biti pokorni postavam, pa tudi gospojke naj jim hojo!

A. S.

Ljubljana 1. julija. (Izv. dop.) Odpustite mi, da sem nekoliko zaostal v svojih dopisih; vzrok mi bil na mojej strani, kajti več dopisov mojih se je na veleslavni c. ke. pošti pogubilo in žalosten sem gledal prejemni „Soča“, kje je depis iz Ljubljane. Neodpušljivo bi bilo, ako bi poštni uradniki poduzemali konfiskacijo, kakor se slisi od več strani Gorje jim, če jih pravi zasluž!

Pisal sem v svojih dopisih s šaljivih i resnih dogodkih. Med šaljive i norčave sem bil vrstil posebno našo pogumno požarno stražo, ki napravlja „auf Regementsunkosten“ izleli v Celje i Gradec i pridao gasi ogenj, kjer ga nij. Drugi so neki učitelji, ki hočejo ustanoviti nekaki „Krajinische Lehrer Verein“, pa ne vedo prav, pri kterem koncu bi se dela lotili in ne bi dvakrat djal, da ne dobi gosp. Belar v kratkem sivo glavo od samih skrbij. Misleči, da bo mestno svetovalstvo večno nemčursko ostalo, se hočejo s takovim izdajstvom svojega jezika pridobiti nagujenost prusofilov ljubljanskih in menda učiti isto „krajnsko špraho“, ktero rabjo kuharice. Lepi možaki so mi to! Kaj dč, da bado, kdard se vstanovi narodno mestno starešinstvo, osnovali slovensko društvo in se tako plazili krog narodnjakov, kakor se plazijo zdaj krog nemčurjev.

Taki možje imajo dajati mladim izgled, izo-

braževalno podlago, imajo jih učiti pošlovati materni jezik, svojo domovino pa se od križajo za nekoliko prijaznih nemčurskih pogledov vas narodnosti i postanejo brez značajni. Edina dva držita se, kakor se spodobi trdnemu značaju, in ta dva naj bosta osvedočena, da bosta na našej strani vedno podporo našla! Bog ju živi! Ne bi, se mi skoraj zdelo vrečno omeniti to, pa ker zaslužijo, da se objavi takovo ravnanje, in ker sem prav zdaj pisal v šaljivih stvarih, sem si tudi tudi to izvolil. — Resnih dogodkov imam sicer malo a ti so jedrni in kažejo, da naš narod vrlo napreduje in da imamo še dorelj narodnjakov, kateri skrbje za narodno izobraženost. Ustavila se je v Ljubljani „glasbena matica“, koja bo imela namen izdajati muzikalčne dela i pospirati po svojej moči vbožne umetnike; tedaj se nam je vendar spolnila iskrena želja, da se je tudi nam na muzikalčnem polji po prizadevanju odličnih rodoljubov rodila mila hčerka, kinč krasnej domovini! — Tudi pisateljisko društvo bode že svoj prvi občni zbor obhajalo septembra meseca in radostni priznavamo, da si je odbor izvolil prav vrlo delovanje! Da bi ti dve društvi vedno napredovali, to je obče želja vsacega narodnjaka, da se povzdignemo do iste stopinje slave, ktera je primerna našemu narodu!

Politični pregled.

Parlamentarično življenje zdaj počiva: ministerstvo rabi ta počitek, da organizuje in utrdjuje svoje moči. Začelo je s tem, da je imenovalo Auersparga, dosedajnega dež. glavarja na Kranjskem, za namestnika v tisti deželi in barona Ceschi-ja namestnika v Celoveu, za namestnika v Trstu; nadalje je predstavilo Moravskega namestnika, grofa Thuna, v Solnograd, dolenje - avstrijskega namestnika Weber-ja pa iz Dunaju v Berno za moravskega namestnika in barona Conrada Eibesfeldskega iz Linca na Dunaj. Tako ostanete za zdaj izpraznjenje dve namestni: gorenje-avstrijska in koroška, za katere si bode ministerstvo poiskalo kakih decembristov par excellance. Ker je Bog dal mnogo Auerspergov, naj bi ministerstvo ne pozabilo na svojo zlahtu; ali ne bi bilo „fletno“, da bi bile vse višje državne službe v rokah te eminentno centralistične rodbine? „Neue freie Presse“ se strašno veseli teh sprememb in posebno zabavlja odstavljenemu namestniku na Kranjskem, gosp. pl. Wurzbachu, če, da nij bil zadosti energičen in da nij znal zagnati v kozji rog kranjskih federalistov. Po omenjenem časniku bo zdaj Auersperg Kranjcem pokazal, po čem da so tepke. Nam pa se zdi, da se „Neue freie Presse“ moti in da bo Auersperg na Kranjskem še manj opravil, kahor Wurzbach.

Uže zadnji smo na tem mestu obžalovali krivo postopanje narodne stranke na Hrvaškem; danes imamo dogodek pred seboj, kateri nas opravičuje. Narodna stranka je sprejela vse one pogoje, katere ji je stavila madjaronska stranka. S tem činom se je narodna stranka pred jugoslovanstvom kompromitovala. Dopisnik iz Zagreba v „Slovenskem Narodu“ piše o tej zadevi sledeče:

„Naš sabor se je konstituiral, in sicer tako rekoč pod bliskom in grmenjem. Bliskalo in grmelo je od strani jugoslovanske stranke, ki je iz ust dra. Makanca protestovala proti načnu verifikacije in konstituiranja, ki se ne oslanja na pravo in na postavo, ampak na nek kompromis med narodno in magjaronsko stranko. Protestujoči Makanec je izrazil glas javnega mnenja, ki ne odobrava, ampak odločno obsuje popustljivost narodne stranke nasproti nesramnim in naroc zapeljivim magjaronskim zahtevam. Ta popustljivost je pa zares tolika bila, da je daleč čez meje skrajne skrajnosti šla. Narodna stranka zagrešila je se svojo popustljivostjo, ki se ne da odpraviti, naglavni greh ker je dvojila v moralno moč naroda, boje se razpusta saborskega in izida novih volitev! „Mavšarija“ kompromis med narodno in magjaronsko stranko nij nič drugega nego mavšarija — prisilila je dra. Makanca, da je iz kluba narodne stranke izstopil, ter proti njej in proti magjaronom na isti način in istega razloga protestoval. Slava mu, on je rešil našo čast! Faktum, da se je naš sabor na nevređni, nepristojni in volilce cele dežele žaleči način konstituiral, ta faktum je zagrešila narodna stranka s svojo popustljivostjo.“

Dr. Makanec je tedaj edini narodjak na Hrvaškem, kateri je povzdignil svoj glas za pravico in čast svojega naroda, in kar nas tolaži je to, da nij osamljen, ampak da ima za seboj veliko večino naroda in vso inteligentno hrvatsko mladino. Sicer pa se je zdaj 27. p. m. še le konstituiral sabor in prišlo bodo na dan še mnoge vprašanja, pri katerih bodo skušili narodnjaki poštenost madjaronov.

Ravna pot je najboljša pot tudi v politiki, posebno pa v glavnih vprašanjih in če menijo hrvatski narodnjaki po zvijačah kaj doseči, bodo zmirom osleparjeni, kajti oddali so dvakrat toliko, kakor so dobili. Oportuniteta ne velja, kder gre za moralne principe, za pravico in čast naroda. Sploh naj bi premislili vsi jugoslovanski politiki, da ne sinemo biti preveč enostranski in sebični, ampak da se je treba užo zdaj ozirati na jugoslovanstvo in pripravljati narod na zvezo, katera edina nas zamore rešiti pogube.

Vse kar želimo Hrvatom je, da se njih poslanci ne vlovijo v mreže madjaronstva in da zopet stopijo na pot odločnosti in prave slovaške politike, kar še zmerom pričakujemo, ker ne moremo verjeti na stalno spravo z Madjaroni.

Ogersko ministerstvo se je zopet okrepčalo. Dozdaj je znanih 292 volitev v peštanski sabor; izvoljenih je 190 Deakovcev, 76 zmernih in 26 skrajnih levicnjakov. Deakovci so prodrli se svojimi kandidati v 49. novih okrajih in zgubili so 17 okrajev, kder so dozdaj zmerom zmagali; prirastlo je tedaj Deakovcem proti prejšnjemu sabornu 32 glasov. Voliti ima še 117 okrajev, kdes je bilo v poprejšni dobi voljenih 77 Deakovcev in 40 levicnjakov. Potem takem so Deakovci slavno zmagali; a nemoralna zmaga, pridobljena po čudnih sredstvih se samim Deakovcem ne zdi preveč slavna, ker vsi časniki te stranke o njej molče, med tem ko ustavovorni jobberski listi namesto njih „Hosano“ prepovajo. Vse te zmago nimajo prave podlage in ker so nenaravne in večidel kupljene, se jim ne more prekovati trajnosti; na vsak način pa so pogubljive naši Avstriji, katera zamore ozdraviti ne po šarlatanerii, ampak z naravno in čisto zdravilo.

Avstrijski časniki še zmerom govoré o vojski z Rusijo; nekteri zagovarjajo Andrassija, češ, da on ne more želeti te vojske, ker Ogerska nijma nobenega interesa, kateri bi vojsko z Rusijo zahteval; drugi spet pravijo, da se bo Andrassi spekel, če se bo vezal z Bismarkom, ker mu Bismark gotovo ne pové, kake razmere so med Nemčijo in Rusijo, ktere 2 državi so najbrže ožje zvezane, nego misli Andrassi. Na vsak način je Andrassijeva politika jako nevarna, ker provocira na eni strani, na drugi se pa upira na jako nezanesljive faktorje.

Med Francosko in Nemško je doguana pogodba, vsled katere bode nemška vojska zapustila francosko, takoj po izplačanju še 1 milijarde frankov vojne odškodnine. Ostane potem le še 25000 nemških vojakov po trdnjavah zdaj zasedenih okrajev.

Alabamsko vprašanje, katero je imelo v sebi nevarnost vojske med Anglijo in Ameriko, je zdaj rešeno po mirni poti. Obé vladi sta se podvrgli razsodbi, katero napravi porotna sodnija voljena po obeh vladah. To je pametno in kaže na zdravo in praktično mišljenje dotičnih državnikov.

RAZNE VESTI.

(Beseda v Dornberški čitalnici). 30. junija smo bili nekateri iz Gorice v Dornbergu pri besedi, ki so jo napravili tamšnji čitalničarji v prid našim bratom Čelom, nesrečnim vsled zadnje strašne povodnji. Prelep popoldan in še lepši večer smo doživeli. Pri tomboli je bilo mnogo ljudstva, pri besedi zadosti.

Posebno moramo pohvaliti pevce, kateri veliko lepši pojejo, ko pri prvih besedah. Zdaj pavajo užo občutljive, njih piano in crescendo in

*) Ta gre do poštnih postaj Dornberg in Rifenberg; z drugimi postajami, t. j. s kopensko in štanjelsko na Krasu pa ni v nobeni neposredni ali naravnostni zvezi. Pis.

sploh spremembe v petji so prav lepe, po večerji so pesem „moj dom“ celo ganljivo peli. Le tako naprej! Gospodičina Mozetič-eva je prvokrat stopila na oder in je deklamovala Preširno pesem: Prekop. Nu, čitalnica je zadobila kaj dobro novo moč, glas je lep in izreka je čista, zdaj torej korajša velja.

Igralci so predstavljali šalivigro: „Muteo.“ Občinstvo se je dosti smijalo in bilo je za lovoljno, vidilo se je pa, da so premalo časa imeli za poskušnje. Priznati moramo, da je ta čitalnica ena naj živějšíh, imela je dozdaj 9 ali 10 besed.

Gosp. dr. Lavrič je pri besedi govoril kmetijskemu stanu na čast govor, ki ga prinašamo v današnjem listu na drugem mestu.

Konečno izrekamo tudi za napredek čitalnice trudečemu se predsedniku g. Keršovani-ju posebno zahvalo v imenu vseh dobrih rodoljubov na Goriškem, kateri se napredka naših čitalnic jako veselijo.

(**Na tržaško koprsko škofijo**) je naučno ministerstvo odločilo 5000 f. nagrade onim duhovnikom, ki hoté priznati in delati za preljubeno decembersko ustavo. Izmed 256 duhovnov tržaškopoperske škofije se jih za to podpora nič manje ni oglasilo kakor, 137! (Sto trideset in sedem!) V Trstu in njegovi okolici je 51 prosilcev, ki bodo dobili po 57 gl. in 82 kr.; prositelji iz Istre bodo pa prejeli po celih 23 goldinarjev in 25 kebrov a. v.!!!! In za tak ogromen znesek bodo prodali svoje politično prepričanje in eskrunili svoj značaj! To so pa možje, to ti novi Ezavi!

(**Štajerski dež. šolski svet**) je prosil naučno ministerstvo, da naj pusti v Mariboru slovenska profesorja g. Pakja in Šumana, ktera je minister Stremayer samovoljno in zoperpostavno iztirilz mariborske gimnazije. Dež. šolski svet podpira svojo prošnjo s tem da omenjenih dveh izvrstnih učiteljev ne more povoljno nadomestiti. Tako je Stremayer dobil eno pod nos od svojih lastnih političnih porjateljev. Nadejamo se, da se bode ta stvar rešila tako kakor zahteva pravica in zakon, blagost in prospeh mariborske gimnazije in da oba gg. profesorja na veselje vseh Slovencev ostaneta v svoji domovini.

(Po „Slov. Narodu.“)

(**Svitla prikazen**). Zopet imamo kaj novega na Goriškem. 29. junija je imela nova čitalnica v Kviškem v naših Br. lah prvi občni zbor. Zbralo se jih je nekaj čez 30 družbenikov popoldne v prostorni šoli, kar je bilo najbolj spodobno; saj ima biti čitalnica šola za odrasle ljudi. Pod vodstvom začasnega predsednika gosp. Mariniča je seja začela, in po njegovem predlogu so vsi nazoči soglasno imenovali gosp. dr. Lavriča častnega uda mladega društva. Na to so se društvene pravila brale, in dr. Lavrič je razjasnaval bolj važne odločbe teh statutor, ter posebno razlagal in povdarjal namen čitalnice, zlasti dotične knjigarnice: Potem so se vršile volitve; za predsednika so zbrali gori omenjenega gosp. Mariniča in 7 odbornikov, ki imajo vsi zdaj veliko, častno nalogo.

Gorko jim priporoča „Soča“, naj skrbijo, da dobijo veliko bukev, kajti čitalnica brez knjig je, kar je kréma brez vina. One so vez, ki najbolj veže vse družbenike in njih družine.

Po končanem delu smo se razšli z navdušenimi živjoklici, in šli smo pred krčmo na prostorišče, kder je krasen razgled na Furlanijo. Tu smo slišali, česar nismo pričakovali, kajti kdo je vedel v Gorici, da so pevci v Kvškem tako izurjeni. Zares smo občudovali njih pianissimo, in sploh njihovo pevanje. Poznej nastopijo godci, menimo da jih je bilo 14; kaj hočemo povedati o njih? Kratko rečemo, da smo mislili, da slišmo oddelek vojaške godbe v Gorici. Njihova zbirka slovanskih napevec je kaj lepa, svojo veljavo pa so pokazali, ko so mojstrsko godli kos opere: „I Lombardi.“

Gosp. dr. Lavrič stopi med nje, srčno se zahvaljuje in praša, kam da so pevci šli. Smejaje se odgovorijo godci: „Mi smo tudi pevci, kaj nas ne poznate več? Nekaj jih je bilo odšlo. Na, zdaj pa naj kdo reče, da nij to nova svitla prikazen na slovenskem obneblju! Zares, to je pač kaj posebnega, in vsa zasluga imata vneta in vrla Slovenca: pevovodja organist Jož. Marinič, in godbovodja nekdanji godec pri vojaki, Franc Kumar, katera se uže več let trudita. Čast jima in njihovim godcem in pevcem tako narodnim! Nova čitalnica bo kaj cvetela, toda Brici nikdar ne pozabite pregovora: Slova jači, neslova pa tlači in podira največje reči.

(**Tretji izkaz daril za nesrečnike na Čerkem**). Anton Seiler gl. 20, Jožef Don Čermel gl. 5, Izak Dörfler gl. 20, čisti znesek koncerta pri Katarini-ju gl. 95, Jan. Dr. Jona gl. 10, vred-

ništvo „Goriziana“ frankov 20, Friderik Fayenz inženir. gl. 2, Henrik Dr. Luzzatto gl. 15, brata Morpurgo gl. 10, Jožef Prokop gl. 10, Gotfi Baron Degrazia gl. 5, Jožef Nedanel Levi gl. 50, Karolina Fayenz gl. 2, R. V. Perrin gl. 5, Jurij Stiplouschegg gl. 1, Jožef žl. Andrassy c. k. major gl. 3, Č. O. Firminus Horáček gl. 5, Č. O. Benignus Veselji gl. 2, Č. O. Wunibaldus Truner gl. 1, Č. O. Nicasiu Marasch gl. 2, Č. O. Benedictus Matuska gl. 4, Č. O. Fructuosus Mayer gl. 1, Č. O. Albrechtus Bayer gl. 1, Č. O. Aventuis Spirk gl. 1, Č. O. Saneuis Hanka gl. 1, Č. O. Germaunus Petriček gl. 1, Ježef G. Strekel gl. 15, Alojžiji Bader gl. 10, Skupaj frankov 25, gl. 297. Zadnji, 2, izkaz fr. 130, gl. 1805. Tedaj je dozdaj nabranega frankov 150 in gl. 2102.

(**Slovenska odprta podnanoska čitalnica v Razdrtem**). Praznik s. Petra in Pavla bil je za Razdrčane in sploh Podnanosce jako pomenljiv dan: slovesno se je odprla nova podnanoska čitalnica. — V novem, prestornem in okusno okinčanem poslopju g. Tavčarja v Razdrtem zbralo se je precej popoldne ljudstva za mali tabor; vidili smo mnogo kmetov in tudi mnogo odlične gospode; godba tržaških okoličanov je svirala večdel domače napeve in v mes so peli razni pevski zbori, med tem ko so se ptci gosti krepčali pri izvrstnem obedu in domači pri dobrem Ipavcu in še boljši Senožeski pivi. Rodoljubje iz Trsta, Gorice, Ljubljane, Ipave, Postojne so se tam srečavali in segali si v bratovske roke; vse je bilo navdušeno, ko je pokanje množarjiv naznanjalo, da se bližajo Ipavski Sokoli. Vse jim hiti naproti, vse jih srčno pozdravlja. — Ko dospejo v poslopje pozdravlja jih predsednik čitalnice in odgovarja mu starosta gospod Ditrih ter navdušeno pozdravlja novo čitalnico.

Zdaj začne beseda; ob 5 uri popoldne poprimo besedo predsednik g. Hinko Kalčić, pozdravlja tuje goste in razklada namen in korist čitalnice ter obljubi varovati jo kot dragi biser. Potem po zdravlja gosp. Gabersček iz Ljubljane novo čitalnico v imenu ljubljansk ga Sokola; za njim gosp. Dolenc Viktor iz Gorice v imenu mnogih sestic na Goriškem in polit družtva „Soče“ v Gorici in na posled g. Zvanut Matija v imenu Tržaških Slovencev in čitalnice Tržaške in Rojanske. Tudi g. Špirih, Čeh po rodu, je častital Podnanoscem v českem jeziku. — Skoro vsi govorniki so povdarjali uže staroznano rodoljubje Razdrčanov in izrazili nado, da bode podnanoska čitalnica pospeševala mnogovrstni napredek in omiko med ondotnim narodom ter vedno krepkeja postala. — Predsednik in drugi govorniki so tudi častno omenili narodnega gibanja in izvrstnih čitalnic na Primorskem ter jih v izgled stavili. Med govori se je vrstilo petje sledečih pevskih zborov: Ipavkega, Podraškega, Šembiškega in Razdrškega; posebno se nam je dopadel Šembiški zbor, obstoječ iz samih kmečkih fantov, kateri so izvrstno izurjeni in jako pravilno pojejo, za kar gre posebna hvala ondotnemu g. učitelju.

Zvezda besede pa je bila deklamacija gosp. Rozine Šmucove iz Ipave: Samogovor iz „Devic Orleanske.“ Mi smo ono gospo uže enkrat slišali in zmerom bolj v njej občudujemo velik dramatičen talent; lahko rečemo, da je ona najbrže najboljša slovenska deklamatorica. — Tudi 12 let stari fantiček, sin g. Dohnarja iz Trsta, nas je kaj razveselil z drugo deklamacijo „Kranjski fantje.“ ker je šaljivo deklamacijo s primerno mimiko in akcijo spremljal. — Originalna pa je bila na vsak način vsa beseda; imela je nekoliko ameriškanskega značaja, govori, deklamacije, petje, vse se je vršilo brez posebnega programa, pa vendar prav dobro; poslušalci so med besedo sedeli pri polnih časih in rajalo se je pred in po besedi do belega dne; kadar je muzika prestala, je začelo petje, ali pa je kedo govoril. Tako svobodnega in vendar rednega gibanja nismo še kmalo videli. — Za vse je bilo prav dobro preskrbljeno, za kar gre vsa hvala vrlemu odboru, kateremu na srce polagamo, da dela in se trudi, da bode cvela podnanoska čitalnica na korist ondotnim prebivalcem in Sloveniji, ter da ohrani in množi čast vrlih razdrških fantov.

Samo to bi želeli, da bi ondotni učitelj bolj marljiv postal in se nekoliko žrtvoval za svoj narod in da bi ondotna gospoda z lepim izgledom prostemu narodu dobro pot kazala in podnanoske Vile slovenščino še rajši govorile. — Bog daj dober uspeh! —

(**Rojanska čitalnica**) praznuje v nedeljo 14. julija obletnico, v ta namen bo beseda z govorom deklamacijami in godbo. Dramatični odsek bo predstavljal igro: „V Ljubljano jo dajmo“ uljudno sa vabijo vsi častiti udje; neudje plačastopnino.

Odbor.

(**Vabilo**) Dne 4. in 5. t. m. bodo izpiti iz raznih predmetov na slov; odloku deželne kmetijske šole v sledečem redu:

Dne 4. juli-ja predp. ob 8. uri zemljemerstvo. pop. 4. Kemija in anatomija rastlin.

Dne 5. juli-ja predp. 8. Poljedelstvo i vrtnarstvo.

Dne 6. juli-ja je razdelitev spričeval in sklep šolskega leta.

5. Sept. prične novo šolsko leto.

Ker izpitu uljudno vabi vse prijatelje kmetijske šole: Slov. oddelek deželne kmetj. šole.

Trgovske in kmetijske vesti.

(**Iz Kaniže na Ogerskem**). — Naša žitna kupčija je uže več tednov nekoliko mrtva, vzrok temu je, da se Trst, naš navadni in prvi prodajalni kraj, novejših časov namesto z našo — z rusko pšenico preskrbuje; vendar so pšenične cene po f. 6.40 — 50 colni cent precej visoke, in to vsled lanske bolj slabe letine in vsled deloma izpraznjenih žitnih zalog. Od prihodnje letine ne moremo še nič kaj zanesljivo pisati, ali kakor sedaj polje kaže, nadjati se moremo bogatega pridelka, kakor leta 1867.

Po rži se močno poprašuje, pa premankuje nam je popolnom. Novarž, gledé kakovosti, kaže prav lepo, a manj jo bo de nego druga leta.

Turšične cene rasejo od dne do dne, speča se prav lahko; sedaj stane colni cent po f. 4.50, cinkvantin pa po f. 5. do f. 5.20. Letošnja turšica si je po zadnjem dežju tako opomogla, da se nadjamo izvrstne letine.

Ječmen in oves smo skoraj do zadnjega poprodali; letošnje polje pa nam obeta srednjo letino teh pridelkov.

Tudi vina imamo — vsled slabih trgatvi zadnjih let — malo na prodaj. Zarad oistre zime je letos veliko trt pozebilo, medtem ko so one, ki niso mraza trpele, z grozdem obilo obložene.

(**Iz Štanjela**). — Malo kedaj se pripeti, da imamo Kraševci poljskim pridelkom tako vgodno vreme kot letos. Na večih krajih se slišjo pritožbe, da je bilo premokro, ali za naša polja če biti ravno tako.

Obetajo nam pa polja v resnivi obilne letine. Samo trta se nam je še precej izneverila. Uže koj v začetku je bil zarod po nekterih mladih trtah redak i to posebno pri nekterih plemenih. Pozneje se ga je še v cvetju dosti zgubilo, tako da zamoremo uže zdaj poročati da ne bo v izobilji sladke kaplice.

Prva žetev bo bogata, če nam rosa česar ne pokvari.

Sena bo tudi precejšno, samo solučnih dnevov je treba, da je bo mogoče srečno pospraviti. Krompir obeta možato, prav tako tudi turšica i fežol.

(**Iz Ornič**). — Žalostno novico vam imam poročiti, da nekoliko polja okrog Kamnja, Sela in Batuj je toča skoro da ne popolnoma pobila, v nekterih krajih je kakor pogorjeno. Od pšenice so ostale potlačene prazne bilke, in kakor jajca debela toča je drevesom cele veje odbila, a trto deloma tako oklestila, da si bode še le v dveh ali treh letih opomogla. Vem sicer, da to ne bode na goriško kupčijo uplivalo, ker naš kmet po starem kopitu in neki čudni navadi, tudi takrat svojih pridelkov ne speča, ako jih ima na dvoje odveč, spravi jih raji za prihodnje leto; — vendar je pa to za poškodovance strašne udarec.

(**Iz Kanala**). —

Pret. torek zvečer je toča hudo razsajala v Avči, Leupi, Kali in Lomu na Kanalskem; vzela je nadpolovico poljskih pridelkov. Avčane je zadela ta nesreča tem huje, ker še niso vseh poslopij dozidali, katera so jim lani pogorela.

Cenik raznega blaga na goriškem trgu.

Pšenica	polonik po gl.	3.20	do gl.	3.35
Rž	"	2.20	"	2.40
Turšica	"	2.65	"	2.70
Ječmen, pehan	"	3.20	"	3.40
cel	"	2.—	"	—
Fežol	"	3.—	"	3.50
Oves	"	1.35	"	1.40
Ajda	"	2.20	"	2.30
Rajž prve vrste cent	"	11.—	"	12.—
druge "	"	9.25	"	10.—
Seno	"	1.10	"	1.25
Slama	"	1.10	"	1.22
Slanina (špeh)	"	32.—	"	35.—
Krompir nov	"	3.—	"	3.50
Vino, belo briško kvinc	"	13.—	"	14.50
" črno furlansko "	"	13.50	"	15.—